Suomen Kihlakunnanulosottomiesten Yhdistys
Suopolku 6 B
01800 Klaukkala

EDUSKUNNAN LAKIVALIOKUNNALLE

Asia: **VNS 3/2016 vp Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2017—2020**

Lausunto valmisteilla olevista ulosottotoimen URA-hankkeesta ja ulosottotoimen palkkausrakenteen uudistuksesta

Helsingissä 10.05.2016

Harri Lepolahti
puheenjohtaja
Suomen Kihlakunnanulosottomiesten Yhdistys

ULOSOTTOTOIMEN RAKENNEUUDISTUS JA PALKKAUSRAKENTEEN UUDISTUS

Tiivistelmä

Suomen ulosotto on maailman paras. Ulosottolaitoksen tuloksellisuuden, taloudellisuuden ja tuottavuuden kehitys on ollut erittäin hyvää ja nopeaa. Perimistulos on parantunut vuosittain ja on nykyisin 1,1 miljardia euroa. **Valtiolle ulosotto tilittää vuosittain lähes 500 miljoonaa euroa.** Kehitys perustuu henkilöstön sitoutumiseen, selkeään työnjakoon, kihlakunnanulosottomiesten kannustavaan palkkaukseen ja ennen kaikkea ulosoton automatisointiin.

Ulosottolaitoksessa on käynnissä Valtakunnanvoudinviraston valmistelema rakenneuudistushanke jonka tavoitteena on n.10 miljoonan euron säästöt vuositasolla. Säästöt on tarkoitus saavuttaa pääasiassa nykyisten ulosottomiesten palkkoja alentamalla.

Valtakunnanvoudinviraston keino säästöjen aikaansaamiseksi ja palkkojen alentamiseksi on perinnän jakaminen nykyistä ulosottokaarta muuttamalla. Esitys ulosottokaaren uusista säännöksistä on suunniteltu annettavaksi eduskunnalle vuoden 2017 aikana.

Ulosoton henkilöstöjärjestöt eivät hyväksy palkan yksipuolista alentamista. Perinnän jakamista Valtakunnanvoudinviraston suunnittelemalla tavalla pidetään keinotekoisena ja toiminnallisesti sekä taloudellisesti epätarkoituksenmukaisena.

Palkkauksen alentamiseen ja kannustavuuden vähentämiseen liittyy riski henkilöstön sitoutumisen, työmotivaation ja tuloksen huonontumisesta.

Jos ulosoton tulos huononee esimerkiksi 10 %, valtio, joka on suurin velkoja ulosotossa ja saa puolet miljardin euron tuloksesta, menettää ulosoton kautta kertyviä vero- ja muita tuloja noin 45 milj.eur. **Tappio olisi nelinkertainen palkan alennuksella saavutettaviin säästöihin verrattuna.**

URA-hankkeessa pitäisi keskittyä asiakaspalvelun digitalisointiin, toiminnan automatisoinnin jatkamiseen, asianmukaiseen vaikutusten arviointiin ja avoimeen yhteistyöhön henkilöstön kanssa tarvittavien säästöjen aikaan saamiseksi kestävällä tavalla.

Perinnän jakamisesta ja yrityksestä alentaa yksipuolisesti kihlakunnanulosottomiesten palkkaa tulisi heti luopua.

Ulosoton henkilöstö on valmis sitoutumaan oikealla tavalla tehtäviin henkilötyön vähennyksiin, tarvittaviin säästöihin ja saman tuloksen tekemiseen vähemmällä henkilöstöllä.

Harri Lepolahti
puheenjohtaja
Suomen Kihlakunnanulosottomiesten Yhdistys

ULOSOTTOTOIMEN RAKENNEUUDISTUS JA PALKKAUSRAKENTEEN UUDISTUS

1. Tilanne

Suomen ulosotto on maailman paras. Yli puolet vuosittain käsitellyistä 500.000 ulosottovelallisesta saa maksettua kaikki velkansa. Perimistulos on 2012-2015 ollut yli miljardi euroa vuodessa. Ulosoton bruttomenot ovat 100 milj. eur ja ulosottomaksutulot 78 milj. eur. Nettomenot veronmaksajille ovat 22 milj.eur. Henkilötyövuosien määrä on 1198. Vuonna 2006 perimistulos oli 650 milj.eur, bruttomenot 86 milj.eur, ulosottomaksutulot 52 milj.eur, nettomenot 34 milj. eur ja henkilötyövuosien määrä 1372. Tuloksellisuuden, taloudellisuuden ja tuottavuuden kehitys on ollut erittäin hyvää ja nopeaa.

Kehitys perustuu henkilöstön sitoutumiseen, selkeään työnjakoon, kihlakunnanulosotto-miesten kannustavaan palkkaukseen ja ennen kaikkea ulosoton automatisointiin. Ulosottoasioiden käsittely on velalliskohtaista; sama ulosottomies käsittelee kaikki saman velallisen asiat. Organisaatio on matala ja joustava. Ulosotossa toimenpiteet perustuvat reaaliaikaiseen ja oikeaan tietoon ja velalliskohtaiseen kokonaisharkintaan. Oikeus ja oikeusturva toteutuvat ulosotossa oikeana rahamääräisen perimistuloksena. Velkojan etu on saada saatavansa perityksi ja velallisen etu saada velkansa maksetuksi. Velkojien, velallisten ja veronmaksajien edut toteutuvat nyt ulosotossa tasapainoisesti ja oikein.

2. Tavoite

Tavoitteena on julkisen talouden suunnitelmaan sisältyvän kehysratkaisun mukaan tehdä vuonna 2019 sama tulos n. 1 miljardi euroa kuin vuonna 2015. Tulos on määrä saavuttaa 5-8 milj. euroa (5 -8 %) alhaisemmilla kustannuksilla kuin 2015. **Ulosoton henkilöstöjärjestöt ovat sitoutuneet tähän säästötavoitteeseen.** Menot ovat henkilöstömenoja. Henkilötyötä ja henkilöstömenoja on vähennettävä oikealla tavalla luonnollisen poistuman kautta kuten tähänkin asti. Tarvittava vähennys on noin 70-100 henkilötyövuotta 2019 mennessä

3. Keinot

Henkilötyötä vähennetään jatkamalla toiminnan automatisointia. Ulosoton asiakaspalvelu digitalisoidaan. Asiakaspalveluun käytetään nykyisin 25 % henkilötyöpanoksesta. Asiakaspalvelun hoitaminen asiointitilien kautta vähentää henkilöntyötä ja parantaa velkojien ja velallisten palvelua. Digitalisointiin on myönnetty 10 miljoonan euron rahoitus.

Henkilöstöä vähennetään luonnollisen poistuman kautta. Tuottavuuserojen pienentämiseksi ja luonnollisen poistuman hyödyntämisen helpottamiseksi virastojen lukumäärä vähennetään viiteen tai muodostetaan yhden viraston mallissa enintään viisi alueellista toimintayksikköä.

Ulosoton henkilöstö on sitoutunut oikealla tavalla tehtäviin henkilötyön vähennyksiin, säästöihin ja saman tuloksen tekemiseen vähemmällä henkilöstöllä. Enempää henkilöstöltä voitaneen tuskin odottaa. Järjestöt pitävät myös palkkausperusteiden kehittämistä ja kannustavuuden lisäämistä toivottavana. Neuvottelutarjousta ei ole saatu.

4.URA-hankkeeseen ja palkan yksipuoliseen alentamiseen liittyvät riskit

Henkilöstö vastustaa Valtakunnanvoudinviraston suunnitelmaa, että perintä jaettaisiin keinotekoisesti rutiiniperintään (perusperintään) ja vaativaan perintään (Ulosottotoimen rakenneuudistuksen kehittämislinjojen toteuttamis-suunnitelma, Valtakunnanvoudinvirasto 31.12.2014). URA-toteuttamissuunnitelman mukaan osa kihlakunnanulosottomiesten nykyisestä työstä määriteltäisiin keinotekoisesti rutiiniperinnäksi (perusperinnäksi), alennettaisiin tästä rutiiniperinnästä maksettavaa palkkaa ja eriytettäisiin rutiiniperintä (perusperintä) muusta ulosotosta. Mallin valmistelu ja vaikutusarviot eivät perustu tosiasioihin.

Perintätyössä ei ole sellaisia vaativuuseroja, joiden perusteella jakaminen voitaisiin tehdä. Kaikki ratkaisut ulosotossa edellyttävät oikeudellista osaamista. Valtaosa ulosottoasioista käsitellään ja voidaan käsitellä nopeasti ja tehokkaasti, kun toiminta on digitaalista ja henkilöstö on osaavaa ja motivoitunutta. Teknisesti helposti suorittavatkin toimenpiteet kuten palkan tai pankkitilin ulosmittaukset vaativat tapauskohtaisen harkintavallan käyttöä ja velallisten oikeuksien huomioon ottamista. Vain osa asioista vaatii paljon henkilötyötä. Erilaisella nopeudella käsiteltävät asiat vaativat erilaista osaamista mutta todellisia työn vaativuuseroja niissä ei ole. Tästä syystä perinnän jakaminen Valtakunnanvoudinviraston suunnittelemalla tavalla on keinotekoista ja toiminnallisesti epätarkoituksenmukaista.

Valtakunnanvoudinviraston käynnistämien pistemäisten kokeilujen perusteella ei tulla saamaan oikeaa käsitystä perinnän jakamisen ja keskittämisen vaikutuksista perinnän tuloksellisuuteen ja henkilöstön asemaan. Kokeiluissa ei ole määritelty rutiiniperinnän (perusperinnän) ja vaativan perinnän sisältöä, perintätyön vaativuustekijöitä, jakamisen vaikutusten arviointikriteereitä eikä sitä, mitä keskittämisellä tarkoitetaan. Kokeilut tulevat vaikutusarvioinnin kannalta valitettavasti olemaan nollatutkimusta. Näin on siitä huolimatta, että ministeriö on edellyttänyt perinnän jakamisen vaikutusten arviointia.

Perinnän jakaminen ja keskittäminen ei vähennä henkilötyötä. Perinnän jakaminen on valtakunnanvoudinviraston suunnittelema keino alentaa kihlakunnanulosottomiesten palkkaa. Rakenneuudistushankkeen nimenomainen tarkoitus on poistaa kihlakunnan-ulosottomiesten perimispalkkiot, joiden yhteismäärä sivukuluineen on n.12 milj € vuodessa (n. 12 % ulosottolaitoksen menoista). Ulosoton henkilöstöjärjestöt eivät luonnollisestikaan hyväksy palkan yksipuolista alentamista eikä ole realistista, että kihlakunnanulosottomiesten palkan alentamisesta keinotekoisin perustein 30 %:lla saataisiin neuvoteltua virkahehtosopimus.

Palkkauksen alentamiseen ja kannustavuuden vähentämiseen liittyy riski henkilöstön sitoutumisen, työmotivaation ja tuloksen huonontumisesta. Jos ulosoton tulos huononee esimerkiksi 10 %, valtio, joka on suurin velkoja ulosotossa ja saa puolet miljardin euron tuloksesta, menettää ulosoton kautta kertyviä vero- ja muita tuloja 45 milj.eur. Tappio olisi nelinkertainen palkan alennuksella saavutettaviin säästöihin verrattuna.

Perinnän jakamisesta ja yrityksestä alentaa yksipuolisesti kihlakunnanulosottomiesten palkkaa pitäisi heti luopua. URA-hankkeessa pitäisi keskittyä asiakaspalvelun digitalisointiin, toiminnan automatisoinnin jatkamiseen, asianmukaiseen vaikutusten arviointiin ja avoimeen yhteistyöhön henkilöstön kanssa. Kymmenen miljoonan euron rahoituksen myöntäminen asiakaspalvelun digitalisointiin ja toiminnan automatisointiin on yksiselitteinen poliittinen linjaus, jota Valtakunnanvoudinviraston täytyy kunnioittaa. Asianmukaista vaikutusarviointia, avointa ja luottamukseen perustuvaa yhteistyötä edellytetään kaikissa hankkeissa.